
самостійними декоративними елементом.

Південна стіна будинку № 2 обдерта і псує загальний зовнішній вигляд. Щоб прикрасити і замаскувати її можна використати дівочий виноград. Він може рости на будь-якому місці – і на сонці, і в тіні, до ґрунту невимогливий, укриття йому не потрібно – він чудово зимує. Він сумісний з будь-якими рослинами, дуже швидко зростає, може вирости до 4 м в рік. Його листя дуже красиві своєю формою, а восени він стає яскраво-червоним – це дуже ефектне видовище.

На 8 ділянці немає місця для створення клумб чи арок. Тому тут можна використати інший прийом вертикального озеленення, а саме використання рослин в контейнерах. Рослини в декоративних вазонах можна підвісити на стіну будинку № 5 з північного боку. Для вирощування в контейнерах варто використовувати вітростійкі і посухостійкі рослини.

Петак Я., студент
Науковий керівник: доц. Стецько Н.П.

ЕКОЛОГО–ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА РІЧКИ СЕРЕТ В МЕЖАХ ЗАЛІЩИЦЬКОГО РАЙОНУ

У даній статті ми провели геоекологічні дослідження русла та заплави річки Серет в межах Заліщицького району за допомогою візуальної тест-методики. Також ми дослідити географічне розташування та екологічний стан природоохоронних об'єктів та об'єктів прибережної території річки. За результатами проведених досліджень запропонували заходи для покращення та оптимізації досліджуваних територій.

Актуальність дослідження. Геоекологічні дослідження річки Серет є важливі для потреб вирішення актуальних питань її охорони та збереження від надмірного антропогенного впливу. Оскільки, за останні роки, внаслідок зростання забруднення річки стоками промислових підприємств, підприємств комунального господарства та сільськогосподарськими стоками, показники якості води, та інші характеристики в ній помітно потребують покращення.

Річка виступає екологічним коридором, що з'єднує

екологічні ядра вздовж усієї області, тому вона є важливим природоохоронним об'єктом, що потребує постійного моніторингу та охорони. Тут варто зауважити, що природоохоронним об'єктом її робить не тільки екологічний коридор, а й численні об'єкти які мають режим заповідання і знаходяться в її межах (наприклад, Касперівський ландшафтний заказник). До того ж, річка є важливим рекреаційним об'єктом на березі якої люди можуть відпочивати.

Виклад основного матеріалу: Річка Серет – найбільша з приток Дністра в межах Тернопільської області. Вона є важливою водною системою, яка живить своїми водами території двох областей (Львівської та Тернопільської). Вона має 18 приток, що впадають в неї. Найбільша її притока - Гнізна (ліва) з довжиною 81 км. В межах Заліщицького району найбільша її права притока – р. Тупа (44 км). Річка є особливо сприятливою для організації довготривалого відпочинку від с. Буданів до свого впадіння в Дністер [1]. Особливо сприятливі умови є у межах Заліщицького району, приваблюють унікальні об'єкти природи, які обов'язково слід відвідати. Насамперед, це – Касперівський державний ландшафтний заказник з мальовничою водоймою і добре обладнаною базою відпочинку для рибалок, наявність геологічних, палеонтологічних і ботанічних об'єктів природи є місцем короткочасного відпочинку населення; значні природоохоронні об'єкти, що знаходяться в межах річкової долини р. Серет та входять до складу національного природного парку «Дністровський каньйон»; поодинокі пам'ятки природи та урочища, що зустрічаються вздовж річки, які є по своєму особливо цікаві [2].

Річка Серет в межах Заліщицького району виступає як рекреаційний та природоохоронний об'єкт, тому є необхідність її дослідження. Для цього ми застосували візуальну тест-методику відомого українського вченого-еколога Хімко Роман Васильовича, [3] яку він застосовував для вивчення малих та середніх річок України.

Суть цієї методики полягає у визначенні екологічного стану річки на основі виконання розробленого тесту, який складається з трьох блоків: 1) оцінка річки, 2) оцінка заплави, 3) оцінка змін що сталися за останні 10-15, 25-40 і більше років.

У кожному блоці є певна кількість питань, завдяки яким можна отримати найбільш достовірну оцінку про стан річки. У цілому тест складається з 25 питань. Стан річки визначається за рівнями: «добрий» – (понад 270 балів), «ще добрий» – (270-200 балів), «задовільний» – (200-150 балів), «незадовільний» (150-100 балів), «вкрай важкий» (менше 100 балів).

Перед тим, як починати тестову оцінку безпосередньо на річці, ми ознайомитись з річкою по карті, визначити ділянки, які ми будемо оцінювати. Для дослідження стану річки було обрано наступні точки: №1 поблизу мосту (с. Лисивці), №2 поблизу с. Мишків, №3 за с. Лисичники, №4 7 км від витоку, за водосховищем (за с. Касперівці). Виділення саме цих точок відбувся відповідно до географічного розташування річки в межах Заліщицького району та її фізико-географічним особливостям в межах кожної виділеної зони.

В результаті нашого дослідження ми отримали наступні результати: точка №1 – 191 бал, точка №2 – 190 балів, точка №3 – 189 балів, точка № 4 – 152 бали. Згідно цих результатів, відповідно до критеріїв методики геоекологічний стан річки в усіх точках оцінюється як «задовільний», але в них активно розвиваються деградаційні процеси і потрібно запроваджувати попереджуючі заходи щодо її збереження, зокрема дотримання умов прибережної захисної смуги, недопущення зарегулювання стоку, недопущення будівництва у заплаві різних споруд, засмічення заплави і річки. У точках № 1, 2, 3 геоекологічний стан оцінюється як «задовільний» і якщо його покращити, зокрема прибрати прибережні території річки та в самому руслі, зменшити антропогенне навантаження на саму річку та її прибережну територію, її стан стане «ще добрим» або «добрим». У точці №4 геоекологічний стан річки оцінюється також як «задовільний», але він знаходиться на межі з «незадовільним». У річці активно відбуваються негативні зміни, необхідно застосувати термінові заходи по призупиненню руйнівних для річки і її екосистеми процесів та запровадити заходи по оздоровленню річки.

Висновок. Проведена оцінка геоекологічного стану річки Серет в межах Заліщицького району дозволила встановити, що вона перебуває в «задовільному» стані і

потребує заходів по призупиненню руйнівних процесів для річки і її екосистеми. Особливої уваги варто приділити території після Касперівського водосховища. Оскільки проведені нами дослідження показали, що дана територія має ще задовільний стан, але проаналізувавши різні наукові видання та інформацією, яку нам надали місцеві жителі, можна сказати, що дана територія погіршується і може перейти в «незадовільний» стан. Тут варто провести певні заходи по покращенні даної території, зокрема прибрати прибережні території річки та в самому руслі, зменшити антропогенне навантаження на саму річку та її прибережну територію.

Література:

1. Царик Л. П. Проблеми екології рідного краю / Л. П. Царик, М. В. Потокій, М. П. Чайковський та інші. Тернопіль: Рідна друкарня. 1993. – 156 с.
2. Свинко Й. М. Нарис про природу Тернопільської області: геологічне минуле, сучасний стан / Й. М. Свинко. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 192 с.
3. Хімко Р.В. Малі річки – дослідження, охорона, відновлення : монографія / Р.В. Хімко, О.І. Мережко, Р.В. Бабко. Київ: Інститут екології, 2003. - 380 с.

Бутрин Д., студент
Науковий керівник: доц. Янковська Л.В.

ВПЛИВ ЕКОСТАНУ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ НА ЗАХВОРЮВАНІСТЬ ОРГАНІВ ДИХАННЯ НАСЕЛЕННЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Забруднене повітря значно знижує імунітет, негативно впливає на органи дихання, сприяючи виникненню респіраторних захворювань, катарів верхніх дихальних шляхів, ларингіту, ларинготрахеїту, фарингіту, бронхіту, пневмонії. Вони спричиняють серцево-судинні та інші захворювання, зумовлюють виникнення віддалених наслідків, тобто мутагенну, канцерогенну, гонадотоксичну, тератогенну, алергенну, ембріотоксичну і атеросклеротичну дію. Так, забруднення